

Štvrtok 1. decembra 2016

P8_TA(2016)0464

Fond solidarity Európskej únie: hodnotenie

Uznesenie Európskeho parlamentu z 1. decembra 2016 o Fonde solidarity Európskej únie: hodnotenie (2016/2045(INI))

(2018/C 224/22)

Európsky parlament,

- so zreteľom na články 175 a 212 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ),
- so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 2012/2002 z 11. novembra 2002, ktorým sa zriaďuje Fond solidarity Európskej únie ⁽¹⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 15. januára 2013 o Fonde solidarity Európskej únie, vykonávaní a uplatňovaní ⁽²⁾,
- so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 661/2014 z 15. mája 2014, ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 2012/2002, ktorým sa zriaďuje Fond solidarity Európskej únie ⁽³⁾,
- so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k návrhu Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 2012/2002, ktorým sa zriaďuje fond solidarity Európskej únie (COM(2013)0522) ⁽⁴⁾,
- so zreteľom na správu Komisie s názvom Výročná správa Fondu solidarity Európskej únie za rok 2014 (COM(2015)0502),
- so zreteľom na svoje uznesenie z 5. septembra 2002 o záplavách v Európe ⁽⁵⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 8. septembra 2005 o živelných pohromách (požiaroch a povodniach) počas leta 2015 v Európe ⁽⁶⁾,
- so zreteľom na oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Budúcnosť Fondu solidarity Európskej únie (COM(2011)0613),
- so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov z 28. novembra 2013 k Fondu solidarity Európskej únie ⁽⁷⁾,
- so zreteľom na Medziinštitucionálnu dohodu z 2. decembra 2013 medzi Európskym parlamentom, Radou a Komisiou o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových otázkach a riadnom finančnom hospodárení ⁽⁸⁾,
- so zreteľom na článok 52 rokovacieho poriadku,

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 311, 14.11.2002, s. 3.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 440, 30.12.2015, s. 13.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 189, 27.6.2014, s. 143.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 170, 5.6.2014, s. 45.

⁽⁵⁾ Ú. v. ES C 272 E, 13.11.2003, s. 471.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 193 E, 17.8.2006, s. 322.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 114, 15.4.2014, s. 48.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 373, 20.12.2013, s. 1.

Štvrtok 1. decembra 2016

- so zreteľom na správu Výboru pre regionálny rozvoj a stanoviská Výboru pre rozpočet a Výboru pre kontrolu rozpočtu (A8-0341/2016),
- A. keďže Fond solidarity Európskej únie (FSEÚ) bol zriadený nariadením (ES) č. 2012/2002 v reakcii na ničivé záplavy, ktoré postihli strednú Európu v lete 2002, ako cenný nástroj umožňujúci EÚ reagovať na rozsiahle prírodné katastrofy a na výnimočné regionálne katastrofy na území Únie a v krajinách, ktoré sú zapojené do rokovaní o pristúpení k Únii, a na prejavenie solidarity s postihnutými regiónmi a štátmi; keďže tento fond podporuje výhradne naliehavé opatrenia a opatrenia na obnovu, ktoré vykonávajú vlády v nadväznosti na prírodné katastrofy a ktoré majú priamy vplyv na život ľudí, životné prostredie alebo hospodárstvo v danom postihnutom regióne (hoci treba konštatovať, že Komisia predložila v roku 2005 návrh zameraný na ešte väčšie rozšírenie pôvodnej oblasti pôsobnosti);
- B. keďže od svojho založenia bol FSEÚ veľmi užitočný, lebo mobilizoval celkovo 3,8 miliardy EUR v súvislosti s viac ako 70 katastrofami týkajúcimi sa 24 prijímajúcich štátov a prístupových krajín a bol využitý ako reakcia na rôzne prírodné javy vrátane zemetrasení, záplav, lesných požiarov, búrok a v poslednej dobe aj sucha; keďže Fond solidarity EÚ zostáva jedným z najsilnejších symbolov solidarity v čase núdze;
- C. keďže tento nástroj prešiel v roku 2014 komplexnou reformou s cieľom zdokonaľiť a zjednodušiť postupy a zabezpečiť rýchlejšie reakcie (do šiestich týždňov od podania žiadosti); nanovo vymedziť rozsah pôsobnosti; zaviesť jednoznačné kritéria na definovanie regionálnej katastrofy; a posilniť stratégie predchádzania katastrofám a riadenia rizík, čím by bola posilnená účinnosť núdzového financovania v súlade s mnohými žiadosťami, ktoré v priebehu rokov predložil Európsky parlament a miestne a regionálne orgány; keďže nová revízia fondu je plánovaná v rámci navrhovaného súhrnného nariadenia (COM(2016)0605 – 2016/0282(COD)), ktoré Komisia navrhla 14. septembra 2016 s cieľom zdokonaľiť pripravenosť a účinnosť núdzového financovania;
- D. keďže Európsky parlament dôrazne podporil navrhované zmeny, z ktorých väčšina už bola uvedená v jeho skorších uzneseniach;
- E. keďže žiadosti prijaté do júna 2014, kedy vstúpilo do platnosti revidované nariadenie, boli posudzované v rámci pôvodného nariadenia, pričom žiadosti prijaté potom boli posudzované už podľa revidovaného nariadenia;
- F. keďže v reakcii na zmenu klímy sú mimoriadne dôležité investície do predchádzania prírodným katastrofám; keďže značné množstvo finančných prostriedkov EÚ bolo vyčlenených na investície do predchádzania prírodným katastrofám a do stratégie riadenia rizika, a to najmä v rámci fondov EŠIF;
- G. keďže vo výnimočných prípadoch a berúc do úvahy ročný rozpočtový strop fondu v roku, v ktorom došlo ku katastrofe, a nasledujúcim rokom, je možné v prípade nedostatočných prostriedkov dostupných v danom roku využiť prostriedky z nasledujúceho roku;
1. pripomína, že od svojho vytvorenia v roku 2002 je FSEÚ dôležitým zdrojom financovania pre miestne a regionálne vlády, keďže zmierňuje dôsledky prírodných katastrof, ktoré postihujú Európu, či už sú to záplavy, zemetrasenia alebo lesné požiare, a slúži ako vyjadrenie európskej solidarity s postihnutými regiónmi; zdôrazňuje, že pokiaľ ide o verejnosť, FSEÚ je jedným z najkonkrétnejších a najhmataateľnejších prejavov podpory, ktorú môže Európa poskytnúť miestnym spoločenstvám;
2. pripomína, že od vytvorenia FSEÚ sa v Európskej únii v dôsledku klimatických zmien výrazne zvýšil počet prírodných katastrof a vzrástla aj ich závažnosť a intenzita; zdôrazňuje preto pridanú hodnotu silného a pružného nástroja prostredníctvom ktorého sa prejavuje solidarita a zabezpečuje skutočná rýchla pomoc pre ľudí postihnutých rozsiahlymi prírodnými katastrofami;
3. pripomína, že FSEÚ je financovaný mimo rozpočtu Európskej únie a disponuje prostriedkami vo výške maximálne 500 miliónov EUR (v cenách roku 2011) a že napriek tomu, že umožňuje určitú flexibilitu (prenosy N+1), každý rok hrozí, že prostriedky v značnej výške nebudú využité; v tejto súvislosti berie na vedomie, že v súhrnnom nariadení je stanovené čiastočné začlenenie ročného finančného príspevku do rozpočtu s cieľom urýchliť postup mobilizácie prostriedkov a skôr a rýchlejšie reagovať, pokiaľ ide o pomoc občanom postihnutým katastrofou;

Štvrtok 1. decembra 2016

4. poukazuje na to, že využívanie ročnej prahovej hodnoty dokazuje, že ročná výška rozpočtových prostriedkov po začatí nového programového obdobia VFR je primeraná;

5. zdôrazňuje význam revízie z roku 2014, ktorou sa podarilo prekonať patovú situáciu v Rade a ktorá konečne priniesla odpoveď na opakované požiadavky Európskeho parlamentu na posilnenie schopnosti reagovať a účinnosti pomoci s cieľom zaistiť rýchlu a transparentnú reakciu pri poskytovaní pomoci občanom postihnutým prírodnými katastrofami; okrem toho víta nedávny návrh súhrnného nariadenia, ktorý zavádza nové ustanovenia spojené so zjednodušením a ľahšou mobilizáciou finančných prostriedkov;

6. zdôrazňuje hlavné prvky reformy, ako sú napríklad: zavedenie zálohových platieb, pričom maximálne 10 % predpokladaného finančného príspevku je možné na požiadanie vyplatiť krátko po predložení žiadosti o finančný príspevok z fondu Komisie (horná hranica príspevku je 30 miliónov EUR); oprávnenosť nákladov spojených s prípravou a vykonávaním núdzových operácií a operácií obnovy (kľúčová žiadosť Európskeho parlamentu); predĺženie lehôt na predloženie žiadostí zo strany oprávnených členských štátov (12 týždňov po vzniku prvej škody) a na realizáciu projektu (18 mesiacov); zavedenie šesťtýždňovej lehoty na to, aby Komisia na žiadosti odpovedala; nové ustanovenia týkajúce sa predchádzania prírodným katastrofám; zdokonalenie postupov v oblasti riadneho finančného hospodárenia;

7. zdôrazňuje však, že napriek tomu, že zavedenie mechanizmu zálohových platieb umožňuje ich získanie rýchlejšie, ako pri bežnom postupe, trpia príjemcovia aj naďalej prílišnou dĺžkou celého postupu od podania žiadosti až po okamžik, kedy je vyplatená výška konečného príspevku; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že žiadosť musí byť predložená čo najskôr po katastrofe a že sú potrebné ďalšie zlepšenia fázy hodnotenia a následných fáz s cieľom uľahčiť vykonávanie platieb; zastáva názor, že novo navrhnuté ustanovenia súhrnného nariadenia týkajúce sa FSEÚ môžu pomôcť urýchliť mobilizáciu a umožniť tak konkrétne naplnenie potrieb v praxi; zároveň zdôrazňuje, že členské štáty musia preskúmať svoje administratívne postupy s cieľom urýchliť mobilizáciu pomoci pre postihnuté regióny a štáty; v súvislosti s potenciálnym zlepšením v rámci budúcej reformy ďalej navrhuje zavedenie žiadosti o povinné aktualizované vnútroštátne plány zvládania katastrof a zavedenie požiadavky, aby boli predkladané informácie o príprave dohôd o núdzových situáciách;

8. vyzýva samotné členské štáty, aby zdokonalili svoje prostriedky komunikácie a spoluprácu s miestnymi a regionálnymi orgánmi, a to tak pri vyhodnocovaní spôsobených škôd, kde je požadovaná finančná pomoc FSEÚ, ako aj pri vypracúvaní žiadostí a realizácii projektov na boj proti vplyvom prírodných katastrof, čím sa zaistí, že podpora Únie bude účinná v praxi a že budú presadzované udržateľné opatrenia; okrem toho sa domnieva, že o podpore z FSEÚ by mala byť informovaná široká verejnosť; vyzýva príslušné orgány, aby zdokonalili komunikáciu a poskytovali informácie o podpore z FSEÚ bez toho, aby to viedlo k vzniku dodatočnej administratívnej záťaže;

9. zdôrazňuje dôležitosť zabezpečenia toho, že členské štáty budú uplatňovať postupy verejného obstarávania v reakcii na prírodné katastrofy s cieľom identifikovať a šíriť najlepšie postupy a získané poznatky, pokiaľ ide o zmluvy v núdzových situáciách;

10. víta, že Komisia objasnila pravidlá oprávnenosti, pokiaľ ide o regionálne prírodné katastrofy, poukazuje však na to, že v konečnej dohode medzi Európskym parlamentom a Radou sa zachováva prahová hodnota oprávnenosti vo výške 1,5 % regionálneho HDP navrhnutá Komisiou, aj napriek úsiliu Európskeho parlamentu o jej zníženie na 1 %; konštatuje, že sa zohľadnila zraniteľnosť najodľahlejších regiónov, pričom prahová hodnota sa v tomto prípade znížila na 1 %;

11. uznáva, že fond poskytuje pomoc v prípade nepoistiteľných škôd a nekompenzuje súkromné straty; zdôrazňuje skutočnosť, že dlhodobé opatrenia, ako je udržateľná obnova alebo činnosti v oblasti hospodárskeho rozvoja a prevencie, sú oprávnené na čerpanie finančných prostriedkov z iných nástrojov Únie, najmä z európskych štrukturálnych a investičných fondov;

12. vyzýva členské štáty, aby optimalizovali využívanie existujúceho financovania EÚ, najmä piatich európskych štrukturálnych a investičných fondov, na investície zamerané na bránenie vzniku prírodných katastrof, a poukazuje na dôležitosť rozvíjania synergií medzi jednotlivými fondami a politikami Únie, aby sa predišlo dôsledkom prírodných katastrof a aby sa v prípadoch, keď je aktivovaný FSEÚ, zabezpečila konsolidácia a dlhodobý udržateľný rozvoj projektov obnovy; naďalej však zastáva názor, že pri každej aktivácii FSEÚ by sa mal príslušný členský štát formálne zaviazat prijať všetky potrebné opatrenia na predchádzanie katastrofám a udržateľnú obnovu postihnutých oblastí; v prípadoch, keď sa uplatňujú synergie, požaduje čo najväčšie administratívne zjednodušenie procesu kombinovaného využívania fondov;

Štvrtok 1. decembra 2016

13. preto zdôrazňuje, že úsilie o investovanie do zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na túto zmenu musí byť posilnené, pričom pri podpore obnovy a opätovného zalesňovania v rámci FSEÚ by mali byť zohľadnené preventívne opatrenia; zastáva názor, že prevencia by sa mala stať horizontálnou úlohou, a navrhuje, aby pri zmierňovaní následkov katastrof boli v rámci FSEÚ na základe prístupu založeného na ekosystéme prijímané preventívne opatrenia; okrem toho vyzýva členské štáty, aby vypracovali stratégie na predchádzanie riziku a riadenie rizika, a to aj s prihliadnutím na skutočnosť, že mnohé prírodné katastrofy súčasnosti sú priamym dôsledkom ľudskej činnosti;

14. zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť maximálnu transparentnosť pri prideľovaní, riadení a čerpaní prostriedkov z FSEÚ; považuje za podstatné určiť, či sa podpora z FSEÚ využíva v súlade so zásadami riadneho finančného hospodárenia s cieľom identifikovať, rozvíjať a vymieňať si najlepšie postupy a získané poznatky; vyzýva preto Komisiu a členské štáty, aby zvýšili transparentnosť a zabezpečili prístup verejnosti k informáciám počas celého procesu mobilizácie pomoci, od podania žiadosti po ukončenie projektu; žiada tiež o osobitnú správu Dvora audítorov o fungovaní FSEÚ, v neposlednom rade aj preto, že posledná dostupná správa bola vypracovaná predtým, ako bolo v roku 2014 nariadenie o FSEÚ revidované;

15. konštatuje, že v roku 2014 bolo prijatých 13 nových žiadostí, a upozorňuje na osobitné okolnosti, ktoré nastali v danom roku, keď bolo šesť z týchto žiadostí posudzovaných podľa starého nariadenia, zatiaľ čo zvyšných sedem sa posudzovalo podľa revidovaného nariadenia;

16. pripomína, že podľa predošlého nariadenia o FSEÚ boli v roku 2014 zamietnuté dve žiadosti, pretože predmetné katastrofy nemohli byť považované za výnimočné, hoci spôsobili vážne škody a mali priamy dosah na hospodársky a sociálny rozvoj daných regiónov, a preto víta objasnenia, ktoré v tomto ohľade prináša revidované nariadenie o FSEÚ; vzhľadom na budúce reformy a možnosť novo vymedziť pojem regionálne prírodné katastrofy však navrhuje, aby bolo umožnené, aby niekoľko oprávnených štátov, ktoré boli postihnuté prírodnou katastrofou cezhraničnej povahy, pričom príčina katastrofy je rovnaká a dôsledky katastrofy sa prejavili súčasne, predložilo jednu žiadosť spoločne a aby sa pri posudzovaní žiadostí zohľadňovali aj nepriame škody;

17. vzhľadom na budúce reformy nabáda Komisiu, aby zohľadnila možnosť zvýšiť prahovú hodnotu pre zálohové platby z 10 na 15 % a skrátiť lehotu na spracovanie žiadostí zo šiestich na štyri týždne; zároveň nabáda Komisiu, aby zvážila možnosť zaviesť prahovú hodnotu oprávnenosti pre regionálne prírodné katastrofy vo výške 1 % regionálneho HDP a zohľadňovať pri posudzovaní žiadostí úroveň sociálno-ekonomického rozvoja postihnutých regiónov;

18. upozorňuje, že je potrebné zvážiť, či by mohli byť uplatňované nové ukazovatele, ktoré by presahovali rámec HDP, ako je napríklad index ľudského rozvoja a index regionálneho sociálneho pokroku;

19. víta skutočnosť, že Komisia prijala sedem žiadostí o pomoc, ktoré boli podané v súlade s revidovanými pravidlami, vrátane štyroch, ktoré boli schválené na konci roku 2014, pre ktoré však museli byť rozpočtové prostriedky prenesené do roku 2015, ako sa uvádza vo výročnej správe FSEÚ za rok 2015; v tejto súvislosti pripomína, že rok 2015 bol prvým rokom, kedy sa počas celého roka uplatňovali už iba revidované pravidlá, a že analýza ukazuje, že právne objasnenie, ktoré sa reformou zaviedlo, zabezpečilo úspešnosť žiadostí, čo sa pri predošlých ustanoveniach, na základe ktorých boli približne dve tretiny žiadostí o pomoc v prípadoch regionálnej katastrofy vyhodnotené ako neoprávnené, nedialo;

20. vyjadruje poľutovanie nad zdĺhavými postupmi hodnotenia správ o vykonávaní a nad veľmi oneskoreným ukončovaním projektov v rámci pôvodného nariadenia a predpokladá, že v rámci zmeneného nariadenia bude ukončenie prebiehať čo najefektívnejšie a najtransparentnejšie a zároveň sa zaručí ochrana finančných záujmov Únie;

21. navyše zdôrazňuje, že článkom 11 zmeneného nariadenia sa Komisii a Európskemu dvoru audítorov udeľuje právomoc vykonať audit a Európskemu úradu pre boj proti podvodom (OLAF) sa umožňuje uskutočniť vyšetrovanie vždy, keď je to potrebné;

Štvrtok 1. decembra 2016

22. vyzýva Komisiu a Európsky dvor audítorov, aby zhodnotili fungovanie FSEÚ pred koncom súčasného viacročného finančného obdobia;
 23. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, členským štátom a ich regionálnym orgánom.
-